HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גילוי עריות נמי היכי דמי אי במזיד בר קטלא הוא אי בשוגג בר קרבן הוא במזיד ולא אתרו ביה בשוגג ולא אתידע ליה שפיכות דמים נמי ה"ד אי במזיד בר קטלא הוא אי בשוגג בר גלות הוא במזיד ולא אתרו ביה בשוגג ולא אתידע ליה אי נמי בהנך דלאו בני גלות נינהו אמר מר יכול על שלש טומאות הללו יהא שעיר מכפר ת"ל [1]מטומאות ולא כל טומאות מה מצינו שחלק הכתוב מכלל כל הטומאות בטומאת מקדש וקדשיו אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו דברי רבי יהודה מאי חלק דמייתי בעולה ויורד אימא ע"ז ומאי חלק (סימן ע"ז יולדת מצורע נזיר (וכו')) דמייתי שעירה ולא כשבה אמר רב כהנא אנן חלק להקל קאמרינן והאי חלק להחמיר הוא (א) אימא יולדת דחלק דמייתא עולה ויורד אמר רב הושעיא [1]לכל חטאתם ולא לכל טומאתם ולר' שמעון בן יוחאי דאמר יולדת נמי חוטאת היא מאי איכא למימר רבי שמעון לטעמיה דאמר ממקומו הוא מוכרע (ב) אימא מצורע [א]אמר רב הושעיא לכל חטאתם ולא לכל טומאתם ולר' שמואל בר נחמני [ב]דאמר על שבעה דברים נגעים באין מאי איכא למימר התם נגעיה דאכפר ליה וקרבן לאישתרויי [ג]בקהל ואימא נזיר טמא דחלק דמייתי תורים ובני יונה אמר רב הושעיא לכל חטאתם ולא לכל טומאתם ולר' אלעזר הקפר [ד]דאמר נזיר נמי חוטא הוא מאי איכא למימר סבר לה כר' שמעון דאמר ממקומו הוא מוכרע אמר מר ר' שמעון אומר ממקומו הוא מוכרע הרי הוא אומר [1]וכפר על הקדש מטומאות מטומאתו של קודש כו' שפיר קאמר רבי שמעון ורבי יהודה אמר לך ההוא מיבעי ליה כי היכי דעביד לפני ולפנים הכי נעביד בהיכל ורבי שמעון ההוא [1]מוכן יעשה נפקא ורבי יהודה אי מהדיא הוה אמינא ניתי פר ושעיר אחריני ונעביד קמ"ל ור' שמעון וכן יעשה לאהל מועד מיניה משמע אמר מר יכול על כל טומאות שבקודש יהא שעיר זה מכפר ת"ל מפשעיהם לכל חטאתם וגו' מאי ניהו יש בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף האי בר קרבן הוא לא צריכא דאתידע ליה סמוך לשקיעת החמה ס"ד אמינא אדמייתי

ניתלי

אי נמי בהנך דלאו בני גלות. הרבה שנויין במסכת מכות (פ"ב) כגון שהרגו דרך עלייה או מי שיצאה אבן מתחת ידו והוציא הלה ראשו וקבלה: **מה חלק.** בטומאת מקדש משאר טומאות: **דמייתי עולה ויורד.** ושאר שגגת עבירה בקרבן קבוע: **דמייתי שעירה ולא כשבה.** ושאר כריתות או כשבה או שעירה: **חלק להקל קאמרינן.** האי מה מצינו שחלק חילוק שהוא להקל מיבעי לן לאשכוחי דומיא דשעיר הפנימי דקולא הוא שיחיד מתכפר בקרבן צבור שלא חסר בו ממון משלו: **והאי חלוק להחמיר.** שאם לא ימצא שעירה אלא בדמים יקרים יביאנה בעל כרחו: **ואימא יולדת.** שאם עבר עליה יום הכפורים אוכלת בקדשים בלא קרבן: **ולא לכל טומאתם.** וקרבן יולדת אינו בא לכפרה אלא לטהרה מטומאתה לאכול בקדשים: **ולרבי שמעון דאמר כו'.** במסכת נדה בפרק המפלת (דף לא:): **יולדת חוטאת היא.** שכשכורעת לילד נשבעת שלא תזקק לבעלה: **ממקומו הוא מוכרע.** ואיהו לא צריך להך דרשה דחלק: **מה חלק דמייתי לפרים** לא גרסינן שאין זה להקל שהצפרים אינן קריבין ולבד הקרבן הם באין ז' ימים לפני הקרבן והכי גרסינן אימא מצורע. וחלק דידיה לא מיצטריך לפרושה דהא פריש גבי קושיא דיולדת ומאי חילוק דמייתא בעולה ויורד והיא גופה איתא במצורע: **ז' דברים.** מפרש במסכת ערכין בפרק יש בערכין. אלמא על חטאת אתי קרבן דיליה: **התם מנגעיה איכפר ליה.** בצער נגעו נתכפר לו העון: **ואימא נזיר טמא.** דכתיב (במדבר ו) וביום השמיני יביא שתי תורים: **ולא לכל טומאתם.** וכי מייתי נזיר קרבן למיחל עליה נזירות טהרה מייתי כדכתי' (שם) והזיר לה' את ימי נזרו והימים הראשונים יפלו וגזרת הכתוב הוא דלא חיילא נזירות עד דמייתי קרבן: דרבי אלעזר הקפר במסכת תענית (דף יא.): **חוטא הוא.** שציער עצמו מן היין: **כי היכי דעביד לפני ולפנים.** דמפרש לעיל במנינא אחת למעלה וז' למטה מדם הפר וכן מדם השעיר ואתא האי וכפר על הקדש לאיתויי היכל שיעשה כמו כן על הפרוכת מבחוץ: **נייתי פר ושעיר אחריני קמ"ל.** וכפר מההוא גופיה והדר כתיב וכן יעשה לפרושי מה היא כפרה שהכתוב מצוה עליו שיהא ככל אשר עשה לפנים: **מיניה משמע.** ואייתר ליה וכפר על הקדש לדרשה: ה"ג **מאי ניהו יש בה ידיעה כו'** ולא גרסינן טומאה במקדש מאי ניהו. והכי פירושא קתני מה פשעים שאינן בני קרבן אף חטאים ומאי ניהו טומאה דממעיט מהאי קרא ההיא דבת קרבן ואיזו זו שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף: **האי בר קרבן.** עולה ויורד הוא ולמה לי למימר דלא ניכפר האי שעיר עלה: **סמוך לשקיעת החמה.** ערב יום הכפורים ולא היה שהות להביא קרבנו:

ניתלי

גילוי עריות כו' אי במזיד בר קטלא הוא. ובהנך דליכא קטלא אלא כרת ליכא לאוקומה דהא איכא למיפרך בר מלקות הוא כדפרישית: **ואימא יולדת.** פירש הקונטרס יולדת שעבר עליה יום הכפורים תאכל בקדשים ואין צריכה להביא קרבן ואף על גב דאם כן לא אתי לכלל חטאת אין לחוש כיון דבטומאת מקדש וקדשיו אתי לכלל חטאת כדפרישית לעיל ולא מקרי נמי פעמים בשנה הואיל ואין זמנה קבוע אלא פעם אחת בשנה אבל קשה דהא בר קרבן הוא ואיך יכפר על בר קרבן וי"ל דהואיל וקרבן יולדת לא אתי לכפרה אלא להכשיר בקדשים אין זה בר קרבן אפילו לר' שמעון דאמר יולדת חוטאת היא מכל מקום עקרו אינו אלא להכשיר בקדשים אבל קשה מאי פריך דאי פריך שלא תצטרך להביא קרבן כלל הוה ליה לשנויי כדמשני גבי שעיר המשתלח בפרק בתרא דכריתות (דף כו.) דיולדת כי קמייתי קרבן לאישתרויי בקדשים ואנזיר נמי משני דלא מייתי אלא כדי למיחל עליה נזירות טהרה לכך נראה לרבינו תם דהכא מספק יולדת פריך כגון ספק אם נפל הפילה אם רוח הפילה ולא הוחזקה עוברה דאי הוחזקה בתר רובא אזלינא כדמוכח בפרק המפלת (נדה דף כט.) או לא הרגישה שהפילה דלאו בת קרבן היא ואע"ג דמייתא חטאת העוף על הספק כדאמרינן[ה] בסוף נדה (דף עב.) לא חשיב בר קרבן מידי דהוה אחייבי אשמות תלויין דלא חשיבי בני קרבן בפרק בתרא דכריתות (דף כה:) כיון דאין באין אלא על הספק ועוד דהא איכא עולת העוף שאין מביאין על הספק והשתא פריך הכא דיתלה לה השעיר עד לאחר יוה"כ שתביא חטאת העוף וכן כל הני דבסמוך אבל בפרק בתרא דכריתות (דף כו.) פריך דלא תביא כלל דהשתא אתי שפיר דלא משני הכא כדמשני התם: **אמר קרא לכל חטאתם.** וא"ת קרבן יולדת נמי איקרי חטאת וי"ל דבעי שבא על חטאת דומיא דפשעים ולא מצי לשנויי אמר קרא וכפר דביולדת נמי כתיב וכפר והיינו שמכפרה ומטהרה לאכול בקדשים: **ואימא מצורע.** ומאי חלק וכו'. ואם תאמר והא מייתי נמי אשם וי"ל בחטאת שלו מיהא חלק להקל: **על ז' דברים נגעים באין.** תימה והא לא מייתי בעלמא קרבן אהנך עבירות אלא כשהוא מצורע והיכי תיסק אדעתין דאחטאה קמייתי ונראה לריב"ן דס"ד דאתרוייהו מייתי לכפרה ולאשתרויי בקהל ומשני דלאו לכפרה מייתי אלא לאשתרויי בקהל: **אימא נזיר טמא.** פירוש ולא ידע שנטמא ומאי חלק דמייתי תורין אע"ג דמייתי נמי אשם מכל מקום הקרבן שחייבו הכתוב לבד מאשם חלק להקל: **ולרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר חוטא הוא כו'.** ואם תאמר והא לא איקרי חוטא אלא לפי שציער עצמו מן היין והשעיר אינו בא לכפר אלא על הטומאה ויש לומר כיון שעל ידי הטומאה בא לו שציער עצמו מן היין פעם שניה כדאמר בנזיר (דף ג. ע"ש) שנה בחטא קרינן ביה וכפר מטומאתו ודוקא לרבי אלעזר הקפר אבל לרבנן אפילו נטמא במזיד הקרבן אינו בא על החטא דהא אפילו נטמא באונס דלאו חוטא הוי לרבנן מביא קרבן ומאשר חטא על הנפש הוי לרבנן לשון חסרון כמו (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים וכמו (שופטים כ) אל השערה ולא יחטיא ולכל חטאתם ליכא לפרושי הכא לשון חסרון הוה דהא דומיא דפשעים כתיב: **דאתידע ליה סמוך לשקיעת החמה.** ואם תאמר הא נמי נילף משעיר המשתלח דבדידיה נמי דרשינן חטאים דומיא דפשעים ויש לומר דלא דרשינן ביה דומיא דפשעים אלא לענין אם נודע לו מבעוד יום שראוי להביא קרבן אבל סמוך לשקיעת החמה לא חשיב בר קרבן להכי אייתר בשעיר הפנימי חטאים דומיא דפשעים דאפי' אתיידע ליה סמוך לשקיעה לא תלי:

ומאי

מסורת הש"ם

א) [כריתות כו.], **ב)** ערכין טז. ע"ש [סוטה טו. ע"ש כריתות כו. ע"ש], **ג)** [בסוטה טו. וכריתות כו. איתא לאשתרויי בקדשים אבל מלת בקהל דהכא בגמרא וכן בתוס' דהכא ד"ה על ז' דברים וכו' אין לו מובן. שוב מצאתי בס' ב"ש שכתב בסוגיא דכריתות מפי עצמו ומפי עדות דצ"ל הכא כמו דאיתא בכריתות ומלת בקהל דהכא טעות הוא עכ"ל ואולם חידוש דתוס' דהכא ד"ה על ז' דברים וכו' ונראה לריב"ן וכו' הזכירו ונקטו בלשונם לאשתרויי בקהל שני פעמים ובאין ספק דצריכין תיקון וצ"ל גם בתוס' על נכון לאשתרויי בקדשים], **ד)** נזיר יט. כב. תענית יא. ב"ק צא: נדרים י., **ה)** [בתמורה לד. ובנזיר כט.],

* * *

תורה אור השלם

1. וְכִפֶּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֻּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטֹּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאֹתָם: ויקרא טז טז

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוא ואימא יולדת: **(ב)** שם מוכרע ואימא מצורע:

* * *

מוסף רש"י

נגעיה דאכפר ליה. יסורים ובשת של נגע כפרו לו על אותו חטא (סוטה טו.). **לאישתרויי (בקהל) בקדשים.** שיש טומאות שהצריכן הכתוב כפרה לטהרתן, זב וזבה ויולדת ומצורע ונזיר שנטמא (שם).

רבינו חננאל

מאי היא חלוקת טומאת מקדש וקדשיו מכל חייבי קרבן דאינון בעולה ויורד. ואימא ע"ז דחלוקה טומאתה דהיא בשעירה. ודחינן אנן חלק להקל קאמרינן. וחלוקה דטומאת ע"ז להחמיר עליה היא. מפורשת בספרי. ואימא יולדת ואליבא דר' שמעון דאמר יולדת חוטאת היא. כי בשעה שכורעת לילד נשבעת שלא תזקק לבעלה. ודחינן ר' שמעון לטעמיה דאמר ממקומו הוא מוכרע. ואימא טומאת מצורע שהוא חוטא. דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן על שבעה דברים נגעים באים. על לשון הרע. ועל שפיכות דמים. ועל שבועת שוא. ועל גילוי עריות. ועל גסות הרוח. [ועל הגזל]. ועל צרות העין. על לשון הרע שנאמר מלשני בסתר רעהו אותו אצמית. ואין צמיתות אלא צרעת דמתרגם לצמיתות לחלוטין. ואמרינן מצורע מוחלט. זו השמועה מפורשת בסוף כריתות. ואמר שאני נגעים דהתם כפר ליה נגעיה. ואימא נזיר וכר' אלעזר הקפר דאמר במסכת תענית כי כל נזיר חוטא הוא. ושנינן סבר לה כר'